

Politik och kommunikation
Per Holm

Miljödepartementet

103 33 Stockholm
E-post: m.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till: johanna.janson@regeringskansliet.se

Remiss av Energimyndighetens rapport ”Första, andra, tredje... Förslag på utformning av ett stödsystem för bio-CCS”

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

- Energiföretagen tillstyrker Energimyndighetens förslag på utformning av ett stödsystem för bio-CCS med vissa mindre ändringsförslag och kompletterande förtydliganden. Bland annat föreslår Energiföretagen att stödet bör vara inflationsskyddat samt avstyrker att miljötillstånd ska krävas för att delta i auktionen samt.
- Det finns flera hinder för bio-CCS, inte minst juridiska, som staten skyndsamt behöver röja. Exempelvis behöver Sverige inge en avsiktsförklaring till FN-organet IMO om provisorisk tillämpning av ändringen av artikel 6 i Londonprotokollet.
- Fjärrvärmebranschen har en stor potential för negativa utsläpp och har ambitionen att bidra med 3 - 4 miljoner ton i ett tiotal anläggningar till 2035.
- Det är av största vikt att det är budvinnarna som äger de negativa emissionerna och att statens bidrag är just ett bidrag, inte ett köp. Det betyder att ägandeskapet av minusutsläpp som har erhållit statligt stöd tillfaller företaget. Det är väsentligt för att främja en frivilligmarknad som kan minska statens kostnad och gynna klimatarbetet.
- Det finns vissa oklarheter kring de nyligen antagna statsstödsreglerna som måste utredas skyndsamt i relation i föreslaget stöd.

Inledning och bakgrund

Energiföretagen anser att det beslutade stödet för bio-CCS är en mycket välkommen satsning som möjliggör för att storskaliga anläggningar för negativa utsläpp etableras, vilket behövs för att Sverige ska nå klimatmålen 2045. Därför är

det också positivt att de biogena utsläppen från energiåtervinning av avfall är stödberättigade.

Energiföretagen anser att det är mycket bra att satsningen i och med beslut om statsbudgeten för 2022 fått en långsiktig utformning med ekonomiska bemyndiganderamar fram till 2046 som möjliggör en ambitionsnivå i linje med den Klimatpolitiska Vägvalsutredningen (SOU 2020:4). Detta skapar förutsättningar för uthålliga, förutsägbara, långsiktiga villkor för branschens aktörer och möjliggör nu beslut om att projektera för investeringar i storskalig bio-CCS. Med satsningen skapas också förutsättningar för att Sverige etablerar sig som en ledande nation när det gäller bio-CCS som ger en rad positiva effekter genom bland annat minskad klimatpåverkan, nya arbetstillfällen, möjlighet till export och ökat välstånd.

Satsningen är också i linje med färdplanen för fossilfri uppvärmning som antagits inom ramen för Fossilfritt Sverige för uppvärmningsbranschen där visionen är att år 2045 ska uppvärmningssektorn vara en kolsänka som hjälper till att minska de totala svenska växthusgasutsläppen.

Fjärrvärmebranschens strategi för bio-CCS

I fjärrvärmebranschens strategi för bio-CCS som presenterades den 8 februari 2022 har branschen antagit följande gemensamma vision för bio-CCS:

”Det finns en potential om uppemot tio miljoner årston negativa utsläpp från anläggningar för kraft- och värmeproduktion inklusive förbränning av biogent avfall. Vår ambition är att på sikt bidra med en stor andel av denna potential av negativa utsläpp, genom att flertalet av våra större anläggningar senast år 2045 har utrustats med CCS-teknik. Utbyggnaden av bio-CCS i våra anläggningar inleds redan om några år.”

Planen är att år 2035 bidra med mellan 3 och 4 miljoner ton per år av negativa koldioxidutsläpp genom att installera och utnyttja CCS-teknik i minst ett tiotal i anläggningar av olika storlek.

Strategin tar också upp att:

- Vi verkar i samråd med staten och finansiella aktörer på marknaden för att bygga upp ett system för en frivillig marknad för klimatkompensering genom bio-CCS-krediter.
- Vi arbetar tillsammans med staten för att etablera system för internationell marknadsdriven efterfrågan på ”negativa utsläpp” från bio-CCS.
- De företag som erhåller stöd (statligt eller från EU) åtar sig att bidra till informationsspridning kring erfarenheter av CCS-tekniken.
- Vi ökar samverkan med alla relevanta parter för att utveckla gemensamma lösningar och affärsmodeller för att öka utnyttjandet av bio-CCS.

För att uppnå dessa planer behöver regering och riksdag fatta beslut i ett antal nyckelfrågor däribland rörande ekonomiska styrmedel, undanröja de juridiska hinder som finns för transport och lagring av koldioxid samt verka för en sund konkurrens inom lagring och transport av koldioxid.

Marknaden för bio-CCS

Energiföretagen instämmer i stort i bilden som redovisas i Energimyndighetens rapport om att det idag finns ungefär 15 aktörer som ligger långt framme i sina förberedelser för att tillämpa bio-CCS. Energiföretagen vill dock framhålla att utvecklingen går snabbt och i och med att de styrmedelsmässiga förutsättningarna nu blivit klarare bidrar detta också till att öka intresset från branschens aktörer att öka takten i förberedelsearbetet. Det finns också ett stort antal relaterade satsningar kopplat till CCU och elektrobränslen där det också sker en parallell snabb utveckling med många nya aktörskonstellationer.

Energiföretagen instämmer också i bedömningen att det kommer bli en betydande konkurrens mellan olika aktörer över tid. Samtidigt är bedömningen att stödet i sig kommer bidra till att skapa förutsättningar för en marknadsdriven utveckling som möjliggör för att fler aktörer på sikt kommer kunna etablera storskalig bio-CCS genom bland annat att en marknad för negativa utsläpp stimuleras. Ett ökande pris på utsläppsrätter med utsläppsrättspriser på nära 100 euro per ton i början på 2022 bidrar till att stärka förutsättningarna för en marknadsdriven utveckling även för CCS vid energiåtervinning från avfall. Genom stödet skapas förutsättningar att sänka marknads- och teknikrisken i stort och bidra till att skapa de skalfördelar som krävs för att över tid sänka kostnaderna för hela kedjan med även transport och lagring av koldioxid samt lära av varandra.

Internationell utblick

Energiföretagen instämmer i stort i den bild som Energimyndigheten redovisar att det pågår ett stort antal utvecklingsprojekt inom EU. Bilden kan också kompletteras med EU:s meddelande den 15 december 2021 om *Sustainable Carbon Cycles* där EU-kommissionen uttalade den relativt blygsamma nivån om 5 miljoner ton årlig lagrad koldioxid genom CCS till 2030, vilket visar att Energiföretagens medlemmar har en hög svensk ambitionsnivå och att Sverige har förutsättningar att bli ett ledande land på området. Det aviseras även att EU-kommissionen har för avsikt att utveckla ett system för certifiering av "carbon removal" som bedöms är intressant att påverka utformningen av för svensk del och är en relevant fråga för EU-harmoniserad hantering. Energiföretagen anser att det är angeläget att regeringen och Energimyndigheten är aktiva i utformningen av detta certifieringssystem där det pågår en första EU-konsultation under våren och att detta system tas fram så snart som möjligt.

Energiföretagen instämmer också i att systemet för bokföring behöver vara på plats 2026 istället för 2028 utifrån att den svenska satsningen på bio-CCS väntas innebära lagring av biogen koldioxid redan 2026, som regeringen uttryckt i sin fakta-PM till riksdagen om EU-kommissionens meddelande.

Förslag på stödsystem

Energiföretagen stödjer Energimyndighetens förslag på utformning av ett stödsystem i form av en omvänd auktion, vilket också är i linje med förslaget i den Klimatpolitiska Vägvalsutredningens förslag (SOU 2020:4).

Förslag på utformning av stödsystem

Tidsplan

Energiföretagen tillstyrker Energimyndighetens förslag till tidsplan och vill samtidigt påtala att ett flertal processer brådskar för att kunna realisera planen. Det gäller inte minst undanröjande av de juridiska hinder som kvarstår samt analys av de nya statsstödsreglerna (CEEAG). Energiföretagen uppmanar regeringen att skyndsamt agera för att möjliggöra den föreslagna tidsplanen.

Energiföretagen tillstyrker att fullständiga avtalsvillkor finns med i auktionsdokumenten.

Auktionen i praktiken

Målbana och auktionsfrekvens

Energiföretagen tillstyrker Vägvalsutredningens mål om upp till 2 miljoner ton per år 2030 samt tillstyrker även att det bör hållas två till tre auktioner för att nå målet. Den andra auktionen bör hållas relativt snart efter den första auktionen.

Stödperiod samt Vad avser buden

En stödperiod om 15 år är rimlig och väl avvägd men Energiföretagen vill framhålla att det bör finnas möjlighet att få stödet under 13–17 år beroende på att infångad mängd koldioxid inte nödvändigtvis är kontinuerlig utan varierar med exempelvis utomhustemperaturen och eventuella tekniska otillgängligheter i anläggningarna.

Avtalet mellan det allmänna och respektive vinnare av auktionen bör innehålla en bestämmelse med den innebörden att budlämnaren medges rätt att periodisera årsvolymer inom ramen för sitt samlande kolsänkeåtagande, och det inget enskilt år avskiljs mindre än en rimlig procentandel av linjärt ansatt årsvolym. Avtalet bör även innehålla en bestämmelse om en toleransnivå för avvikelse från det totala åtagandet om avskiljning och slutlagring sådan att ingen återbetalningsskyldighet ska uppstå så länge exempelvis minst 90 procent av det vid auktionen lämnade volymåtagandet uppnåtts när de femton till sjutton åren är till ända.

Energiföretagen tillstyrker att buden avser investerings och driftskostnader för en viss mängd geologisk lagrad koldioxid från förnybara energikällor inklusive kostnaderna för transport och lagring.

Miljö tillstånd

Energiföretagen avstyrker att aktörer som vill delta i auktionen måste ha ett förhandsbesked/miljö tillstånd. Dels är det inte troligt att aktör kommer hinna få ett miljö tillstånd och det är inte heller rimligt att söka miljö tillstånd innan man har en rimlig projektkalkyl, och det kan man inte ha innan man vet hur det har gått på

auktionen. Däremot är det rimligt att man ska kunna uppvisa ett miljötillstånd för den intelligande verksamhet, vid vilken infångnings-anläggningen avses uppföras.

Energiföretagen instämmer i att tillståndsfrågorna är en mycket viktig aspekt när det gäller tidsplanerna för de enskilda projekten. Det är angeläget att en etablering av storskalig bio-CCS kan hanteras genom ändringstillstånd. Ett ändringstillstånd kan normalt erhållas inom ett år, men skulle det däremot behövas ett nytt anläggningstillstånd kan det ta flera år i miljötillståndsprövning. Energiföretagen ser behov av att Energimyndigheten kan bidra med vägledning till länsstyrelserna vad gäller CCS-tekniken för att så långt som möjligt begränsa tidsåtgången i att alla landets berörda länsstyrelser enskilt ska behöva få förståelse för etableringar av denna nya teknik, samt för att säkerställa en likriktad bedömning av dessa ärenden i landet.

Reservationspriser

Energiföretagen anser att förslaget om ett hemligt reservationspris som inte ger möjlighet till aktörer att justera sina bud nedåt i efterhand är att föredra framför de andra alternativen som Energimyndigheten beskriver.

Auktionsförrättare

Energiföretagen tillstyrker att Energimyndigheten är auktionsförrättare.

Budstorlek

Energiföretagen tillstyrker en budstorlek om minst 50 000 ton koldioxid med bud i multipler av 10 000 ton.

Budgivningsperiod

Energiföretagen tillstyrker att en första utlysning sker under år 2022 och att budgivningsperioden sträcker sig in i år 2023. Det är viktigt med en framförhållning från det att stödförordningen beslutats till dess att den första auktionen ska anordnas och att auktionen är öppen under en tillräckligt lång tid för att förbereda anbud. I och med att det är fråga om mycket stora investeringar och en komplex process inkluderande transport och lagring kommer det behövas åtminstone ett kvartals förberedelser för att kunna ta fram och utforma bud som hinner förankras i respektive bolagsstyrelser. Med andra ord bör budgivningsperiodens slut inträffa tidigast fyra månader efter att utlysningen har skett.

I sammanhanget bör påpekas att tidsperioden för förberedelse beror på vad som behöver lämnas in i samband med auktionen. Om det krävs omfattande och specifikt utformad information kan det kräva längre tid från det att man vet vilka förutsättningar som gäller.

Antal auktionsomgångar per auktion samt Slutna eller öppna bud

Energiföretagen instämmer i slutsatsen att en budrunda lämpar sig för omvänd auktion för koldioxid samt att buden bör vara slutna.

Administrativ börda

Energiföretagen instämmer i att Energimyndigheten i så stor utsträckning som möjligt ska bidra med utbildningsinsatser och tydlig informationsgivning i god tid före auktionen. Vi efterfrågar speciellt tydlig information och vägledning om vad buden behöver innehålla för att uppfylla kraven.

Tilldelning

Energiföretagen föreslår att tilldelningen för den första auktionen begränsas av ett takpris, en auktionsvolym som är flexibel inom rimliga gränser samt den sammantagna budgetramen som finns avsatt för stödet. Därigenom säkerställs att det övergripande målet kommer att kunna uppnås till lägsta möjliga kostnad. Ett tak för den första auktionsvolymen bör indikativt sättas till ca 1,4 miljoner ton/år i syfte att flera anläggningar ska kunna etableras. Det innebär att upphandlande myndighet gör en bedömning av budgetutrymmet för auktionen utifrån uppskattad kostnad (eller ansatt hemligt takpris) per ton avskild och lagrad koldioxid.

Energiföretagen vill tydliggöra att det endast är relevant för företag att fånga in all biogen koldioxid från respektive anläggning på grund av skalfördelarna. Vid en skarp avgränsning av maximal auktionsvolym kommer det med andra ord inte bli aktuellt för den sista aktören som tilldelas stöd att leverera negativa utsläpp för endast en delmängd av volymen i anbudet. Energiföretagen föreslår därför en relativt stor flexibilitet i auktionsvolym så att hela anläggningsvolymen kan bli aktuell.

När ska lagringen starta?

Energiföretagen instämmer i att lagring skulle kunna ske 2–3 år efter den första auktionen men att 3–4 år troligen är en mer realistisk prognos. Detta förutsätter dock att alla hinder röjs och att miljöprovning samt övriga processer går enligt tidsplan. Eftersom det finns en risk att åtminstone någon process som är nödvändig för möjlighet till lagring drar ut mer än förväntat på tiden bör det finnas en flexibilitet i start av lagring och Energimyndighetens förslag om krav på faktisk avskiljning och lagring bör gälla från tidigast 2026 för företag som har tilldelats stöd.

Stödutbetalning

Energiföretagen tillstyrker förslaget att stödet baseras och betalas ut på månatliga faktiska lagringsvolymerna till 80 procent och justeras i efterhand årligen baserat på årliga siffror som rapporteras inom EU ETS.

Stödet bör vara inflationsskyddat utifrån KPI-index eftersom stödperioden är så pass lång som 15 år. Den bestämmelsen bör även införas i författningen. Detta är en viktig princip för att minska risken och därmed potentiellt öka konkurrensen i den omvända auktionen.

Det är av högsta vikt att stödet utgör ett bidrag till projektet, inte ett köp av negativa utsläpp.

Möjlighet till förskottsbetalning

Energiföretagen tillstyrker att buden avser investerings och driftskostnader för en viss mängd geologisk lagrad koldioxid från förnybara energikällor inklusive kostnaderna för transport och lagring.

Förenlighet med EU-rätten

Energiföretagen anser att det är angeläget att Regeringskansliet snabbt analyserar förslaget utifrån EU:s nya statsstödsriktlinjer för energi, klimat och miljö, CEEAG, som EU-kommissionen beslutade i mitten av december. Detta så att förslaget till utformning av driftsstödet för bio-CCS överensstämmer med de nya riktlinjerna. Övergripande bedömer Energiföretagen att den föreslagna stödutformningen med omvänd auktion bör vara i linje med riktlinjerna för statsstöd enligt avsnitt 4.1 i CEEAG om konkurrensutsatta anbudsförfaranden, men att det finns vissa villkor som kan behöva uppdateras. Med de nationella remissprocesser som redan nu sker av stödutformningen bör det vara möjligt att undvika ytterligare tidsödande samrådsförfaranden som anvisas för större stöd fr.o.m. den 1 juli 2023. Det är angeläget att så långt möjligt eliminera behovet av ytterligare remiss- och samrådsförfaranden.

Energiföretagen anser även att det är angeläget att det klargörs hur stödreglerna för att undvika överkompensation ska tillämpas. Det borde göra en gång initialt, och då jämförs kostnader i anbud med stödnivån. Det kan därmed inte krävas årliga uppföljningar av faktiska kostnader.

Utvärdering

Energiföretagen instämmer i att det är av yttersta vikt att tillvarata lärdomar efter den första auktionen i syfte att vidareutveckla auktionsförfarandet inför kommande auktioner. Det bör ske i förväg aviserade kontrollstationer där också branschens erfarenheter inhämtas. En utvärdering av stödsystemets utformning och funktion samt eventuellt behov av andra kompletterande styrmedel bör genomföras. Kontrollstationen bör ta utveckling av eventuella styrmedel och andra förslag från i EU i beaktande vid utvärderingen.

Det är också viktigt att det ges tydlig information kring tidsplan för kommande auktioner för att kunna förbereda projektering och bud från branschens aktörer.

Det bör inför andra auktionsomgången utredas om staten kunde ta ett gemensamt ansvar för upphandling eller liknande av lagring. Det skulle sänka risken för att aktörerna och leda till lägre totala kostnader givet en bättre förhandlingsposition för staten jämfört med enskilda aktörer.

Samfinansiering med frivilligmarknaden

Statens kostnader för auktionsbidragen minskar i samma mån som intäkter från försäljning av kolsänkor i form av standardiserat certifikat kan erhållas från

frivilligmarknaden. Detta förutsätter att det är budvinnarna som äger de negativa emissionerna och att statens bidrag är just ett bidrag, inte ett köp. Att ägandeskapet av minusutsläpp som har erhållit statligt stöd tillfaller företaget är alltså nödvändigt för att främja en frivilligmarknad. Därför är det rimligt att kräva ett robust system för verifiering och certifiering av negativa utsläpp inom ramen för stödsystemet så att det blir tilltalande för privata aktörer att vilja vara med och finansiera minusutsläpp på frivilliga grunder. Detta ska dock inte hindra att staten tillgodoräknar sig de negativa emissionerna i sin målavräkning, vilket blir fallet om negativa emissioner bokföringsmässigt hanteras analogt med fossila emissioner, fast med omvänt tecken.

Stödsystemets utformning måste beakta pågående processer kring verifiering och certifiering av negativa utsläpp på EU-nivå.

Det är också angeläget att det klagörs hur negativa utsläpp bokförs i förhållande till förhåller sig till EU:s och Parisavtalets regler.

Ansvarsfrågor, förluster och läckage

Energiföretagen delar Energimyndighetens förslag att stödmottagande företag under vissa förutsättningar bör var skyldiga att återbetala hela eller delar av stödet. Reglerna för detta bör regleras i avtalet mellan stödgivande myndighet och stödmottagande företag samt vara tillgängliga vid utlysningen av auktioner.

När koldioxiden väl är inlagrad bör dock läckageansvaret åvila huvudmannen för lagringsplatsen.

Stödsystemet och Energimyndighetens arbete med CCS bör inkludera erfarenhetsutbyte mellan aktörerna

Då CCS-teknologin är i ett tidigt utvecklingskede bör erfarenhetsutbyte vara en viktig del i stödsystemet. De aktörer som får tillgång till statligt stöd för att utveckla nya innovationer med potentiellt stora samhällsvinster bör också dela med sig av sina erfarenheter. Det är viktigt att stödsystemet ses som ett marknadsintroduktionsstöd och som en möjliggörare för en bred och på sikt marknadsdriven utveckling av CCS i Sverige, vilket förutsätter att andra aktörer också kan ta del av erfarenheterna från de anläggningar som beviljats stöd.

Det är angeläget att lagringsavtal med flera länder ingås

Energiföretagen anser att det är bra att Energimyndigheten lämnat ett förslag till lagringsavtal för koldioxid med Norge till Regeringskansliet i december 2021. Det är angeläget med att ett avtal ingås så snabbt som möjligt mellan svenska och norska regeringen. Detta är en viktig ramförutsättning för att kunna lagra koldioxid och för svenska företag att ingå lagringsavtal med norska lagringsaktörer. Samtidigt är det viktigt att regeringen påbörjar processen att ingå lagringsavtal med fler länder som till exempel Danmark, Storbritannien, Island och Nederländerna för att skapa en större konkurrens mellan potentiella lagringsaktörer.

Energiföretagen anser vidare att det är angeläget att analysera förutsättningarna för koldioxidlagring i Sverige. Det vore önskvärt att SGU ges ytterligare uppdrag med inriktningen att ytterligare analysera de två områden som bedömts mest lämpliga för lagring i landet med inriktning att identifiera de mest lämpliga lagringsplatserna mer i detalj. Eventuell regleringsmässiga hinder för att kunna lagra koldioxid i Sverige behöver ses över. En tidsmässig ambition borde vara att kunna etablera en svensk lagringsplats för koldioxid senast 2035.

Det finns behov av friskrivningsklausuler för att kunna avbryta leverans av negativa utsläpp

Energiföretagen anser att det bör finnas möjligheter för företag som har vunnit den omvända auktionen att bryta avtalet kring leverans av negativa utsläpp under vissa förutsättningar som är beskrivna nedan. Energiföretagen föreslår samtidigt en flexibilitet i form av att parterna kan på rimligt sätt kan skjuta fram den avtalade starten av leverans av negativa utsläpp under vissa förhållanden. Exempelvis om externa förutsättningarna i form av bland annat juridik rörande transport och lagring, miljötillstånd eller möjlighet att lagra koldioxiden inte kommer på plats inom prognosticerad tid.

Skäl till att bryta avtalet alternativt att skjuta upp leverans av negativa utsläpp kan vara flera och bör ligga utanför stödbeviljat företags rådighet. Det bör även finnas möjlighet att dra sig ur av andra skäl, men då är det rimligt att det finns en sanktionsavgift kopplat till det. Avtalet mellan staten och företag som levererar negativa utsläpp bör inkludera skrivningar om att avtalet kan brytas eller leverans av negativa utsläpp skjutas fram om något av nedanstående inträffar:

- Att koldioxid inte får transporteras och/eller lagras på grund av förseningar rörande internationella överenskommelser.
- Att lagringsplatsen inte är tillgänglig eller att företaget inte kan erhålla tillträde till den. Detta förutsätter att skälen till detta ligger utanför stödberättigat företags rådighet.
- Att miljötillstånd och/eller tillståndsprövning rörande företagets anläggning för avskiljning, infrastruktur och/eller lagring av koldioxid uteblir eller försenas på ett oförutsett sätt. En avvägning av sådana villkor behöver dock göras för att säkerställa att det handlar om sådant som företagen rimligtvis inte hade kunnat förutse.

Sänkt energiskatt på el för CCS-processen är angelägen

Energiföretagen Sverige har i en hemställan till Finansdepartementet i april 2021 begärt att det införs avdragsrätt ned till minimiskattenivån för energiskatten på el, dvs. 0,6 öre per kilowattimme, för den el som åtgår för avskiljning/förvätskning av koldioxid, samt tillvaratagandet av spillvärme från avskiljning och/eller förvätskningsprocessen i energi- och industrianläggningar i lagen (1994:1776) om skatt på energi (LSE).

Nuvarande regler för energiskatten på el innebär att en ångdriven kompressor blir företagsekonomiskt mer gynnsam än en eldriven. Energiskattens konstruktion styr

således mot att anläggningsägaren investerar i en ångdriven kompressor, vilket ger minskad möjlighet att producera el i kraftvärmeverket när eleffektsituationen är ansträngd. Att möjliggöra avdrag för elförbrukningen i avskiljningsprocessen motiveras utöver att ge incitament att använda effektiv teknik också av att inte fördyra processen med koldioxidavskiljning. En sådan avdragsbestämmelse skulle också innebära mer konkurrensneutrala villkor mellan fjärrvärmeföretag och industriella tillverkningsföretag som bedriver koldioxidavskiljning. Energiföretagen anser att denna energiskattefråga är viktig att hantera tillsammans med utformningen av driftsstödet, då den påverkar vilken teknisk utformning som bör väljas för CCS-processen, samt förutsättningarna för tillvaratagande av restvärme från avskiljningen.

Internationell standardisering

Energiföretagen vill också lyfta att utvecklingen kring internationell standardisering på CCS-området bör bevakas och att även Energimyndigheten aktivt följer denna utveckling som en del i arbetet med att vara nationellt centrum för CCS.

Stödsystemet och Energimyndighetens arbete med CCS bör inkludera erfarenhetsutbyte mellan aktörerna

Då CCS-teknologin är i ett tidigt utvecklingskede bör erfarenhetsutbyte vara en viktig del i stödsystemet. De aktörer som får tillgång till statligt stöd för att utveckla nya innovationer med potentiellt stora samhällsvinster bör också dela med sig av sina erfarenheter. Det är viktigt att stödsystemet ses som ett marknadsintroduktionsstöd och som en möjliggörare för en bred och på sikt marknadsdriven utveckling av CCS i Sverige, vilket förutsätter att andra aktörer också kan ta del av erfarenheterna från de anläggningar som beviljats stöd.

Även anläggningar som ej är lokaliserade vid kust-/sjönära lägen kan vara kandidater

Det är upp till företagen själva att bedöma hur den geografiska placeringen av en anläggning påverkar lönsamheten av att utveckla bio-CCS. Därför kan även anläggningar som inte ligger vid svenska kusten, vid Mälaren eller vid Väneren vara kandidater för bio-CCS och vara intresserade av att delta i kommande omvänd auktion.

CCS vid energiåtervinning av avfall

Energiföretagen tolkar förslaget som att anläggningar med energiåtervinning (förbränning) av avfall ska kunna delta med den andel utsläpp som baseras på biogent ursprung vilket är rimligt och positivt.

Vad gäller CCS vid förbränning av avfall i övrigt anser Energiföretagen att det är angeläget att de styrmedelsmässiga förutsättningarna för detta utreds vidare skyndsamt av Energimyndigheten. En sådan utredning bör ta fram förslag på hur CCS-lösningar för fossil koldioxid från energiåtervinning av plastavfall, som kvarstår efter insamling, sortering och materialåtervinning, kan finansieras så länge det fortfarande finns behov av destruktion av plastavfallet. Det är viktigt att den så kallade "Polluter Pays Principle" (förorenaren ska betala) tillämpas på alla

fossila utsläpp, inklusive de fossila utsläppen från avfallsförbränning. Energiföretagen anser också att de som sätter plasten på marknaden behöver ta ett större ansvar för avfallets miljö- och klimatpåverkan när deras produkter blivit till avfall, än idag.

Sverige bör verka för att alla EU:s avfallsförbränningsanläggningar omfattas av EU ETS, i andra hand att svenska anläggningar lyfts ur ETS då vi anser att tillämpningen måste vara harmoniserad inom EU.

Biokol i stödsystemet bör utredas vidare

Energiföretagen instämmer i Energimyndighetens slutsatser om att biokol som koldioxidsänka för att bidra till energi- och klimatmål är relevant. Det bör under vissa förutsättningar vara relevant att inkludera biokol i ett motsvarande stödsystem, men vidare utredning krävs. Energiföretagen bedömer att storskalig produktion av biokol kan ge negativa utsläpp till en kostnad som bör vara intressant för att Sverige skall kunna uppnå sina miljömål. Energiföretagen anser därför att det bör utredas vidare om och i så fall hur ett stöd för biokol kan utformas. Den utredningen bör inkludera aspekter såsom hur storskalig biokolsproduktion påverkar energi- och materialflöden till och från fjärrvärmebranschen.

Författningsförslag

Energiföretagen anser att det saknas behov av att i lag reglera stödutformningen och avstyrker en särskild lag om statligt stöd för avskiljning, transport och lagring av koldioxid från förnybara källor (bio-CCS). Det bör vara tillräckligt att reglera stödvillkoren i en förordning som beslutas direkt av regeringen, vilket är den normala ordningen för olika slags bidrag och stöd som anslagsfinansieras över statsbudgeten. I och med att riksdagen redan har beslutat om anslaget 1:21 Driftstöd för bio-CCS för budgetåret 2022 och om bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20, bet. 2021/22: MJU1, rskr. 2021/22:110) finns inte behov av att i lag reglera stödutformningen. Stödvillkoren i sin helhet bör regleras i den föreslagna förordningen om statligt stöd till avskiljning, transport och lagring av koldioxid från förnybara källor (bio-ccs). Det är också viktigt att staten också ger tydlighet kring den långsiktighet som krävs för att ingå juridiskt bindande avtal om stöd under en femtonårsperiod.

Även de föreslagna ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) torde vad Energiföretagen kan bedöma vara möjliga att hantera genom en ändring i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) i stället för genom en lagändring.

Det är angeläget att så långt som möjligt undvika tidsödande lagstiftningsprocesser i frågan om utformningen av driftstödet för bio-CCS som skulle riskera försena processen med att kunna anordna den första omvända auktionen hos Energimyndigheten och därmed också byggnationen av de första storskaliga svenska bio-CCS-anläggningarna.

Detaljerade synpunkter på förordningsförslaget

I författningsförslaget används genomgående termen "förnybara källor". Energiföretagen föreslår att det bör förtydligas att det avses "förnybara energikällor".

Det bör vidare klargöras att det är Energimyndigheten som är "stödmyndighet" i förordningen. Det är viktigt att Energimyndigheten håller samman allt anknutet arbete med stödgivningen för att få en effektiv stödutformning.

I 9 § i lagförslaget föreslås att "*rätten till utbetalning av stöd förfaller om stödet inte tas i anspråk inom sex månader efter dagen för avtalets ingående eller, om avtalet föreskriver en lyftningsplan för stödet, detta inte tas i anspråk enligt planen*". Energiföretagen vill påpeka att det är relativt långa ledtider i att bygga och sedan driftsätta en anläggning för bio-CCS där det kan ta minst 3 år från beslut om beviljat stöd tills en anläggning kan driftsättas och börja avskilja koldioxid. Det är angeläget att stödutformningen tar hänsyn till de långa ledtiderna.

Energiföretagen föreslår följande ändring i 12 § i stödförordningen: "*Varje auktionsförfarande ska ha en i förväg av stödmyndigheten fastställd målnivå på angiven i miljoner ton lagrad koldioxid.*"

Energiföretagen anser att det inte är antalet bud som ska avgöra om en auktion ska få avbrytas utan vilka reservationspriser som lämnas som bud. En ändrad utformning av paragrafen enligt följande förslås: "*Stödmyndigheten får avbryta ett auktionsförfarande om ingen kombination av inkomna bud underskider av stödmyndigheten fastställt reservationspris för genomsnittligt bud enligt 3 § andra stycket.*"

Energiföretagen anser att §15.2 behöver förtydligas och att upphandlande myndighet kan behöva bistå med mallar och förklaringar. Genomförandestudie behöver särskilt definieras.

Detaljsynpunkter på föreskriftsförslaget

6 § Energiföretagen stödjer att budvolymerna ska avse multiplar av 10 000 ton koldioxid och att minsta budvolymerna ska avse 50 000 ton koldioxid. Det bör dock klargöras att minsta budvolymerna på 50 000 ton koldioxid avser årsvisa volymer.

Åsa Pettersson

VD, Energiföretagen Sverige

Per Holm

Ansvarig klimatpolitik